

Stalino KELIU

LKP(b) KUPIŠKIO APSKRITIES KOMITETO IR
KUPIŠKIO APSKRITIES VYKDOMOJO KOMITETO ORGANAS

Eina 3-ji
metai | 1948 m. spalio 26 d. antradienis
Kaina 20 kp

Visas jėgas finansinio plano vykdymui

Stalininio penkmečio plano grandioziniai uždaviniai yra tampriai surišti su savalaikiu ir nepertraukiamu finansinių lėšų įplaukimu į valstybės biudžetą. Tarybinėje valstybėje liaudies ūkis reguliuojamas gerai išstudijuotu planu. Iš to mes matome, kad tarybinėje santvarkoje viskas daroma pagal iš anksto apgalvotą planą. Kiekvienas įstaigos ar įmonės darbas yra trumpai surištas su kitų įstaigų darbu. Dar tampriau visų įmonių ir įstaigų gyvenimas, vykdomas pokariniu statybos laikotarpiu, yra surištas su finansinėmis lėšomis.

Svarbų vaidmenį piniginių lėšų surinkime krašto gyvenime vaidina ir finansinio plano vykdymas.

Kupiškio apskrityje finansinio plano vykdymas visa laiką šluhoja. Užplanuotos piniginės lėšos laike nesurenkamos, kas žymiai atsiliepia ir į apskrities įstaigų darbą. Įvykusioje III-čioje apskrities darbo žmonių deputatų Tarybos sesijoje, svarstant klausimą „Apie apskrities biudžeto vykdymą“, buvo iškelti rimti nedatekliai apskrities ir valsčių finansinių įstaigų darbe. Finansinio plano vykdymo užvilkinime ypač svarbią vietą užima buožių sabotžas. Buožės visomis priemonėmis sabotuoja valstybinius mokesčius. Sesijoje išaiškėjo, kad dalis buožių visai išsisuko nuo jų apdėjimo mokesčiais. Aukštupėnų valsč. buožė Janulienė neapdėta mokesčiais, buožės Latvis, Pabarolis moka mažus žemės mokesčius. Daugelis privačių amatininkų dirba be verslo registracijos lėdijimų ir nemoka mokesčių. Tai Šimonių valsčiaus gyventojai Paknys, Stukas, Skapiškio valsč. — Bieliauskas, Jokubauskas, Svėdasų valsč. — Juodelytė, Zabarskas ir kiti. Daugumą jų valsčių finansiniai darbuotojai puikiai žino Nesurenkama ir vienkartinė turgaus rinkliava. Su finansinio plano vykdymu atsilieka ir apskrities kinifikacijos skyrius. Dėl blogai organizuoto prekybos darbo, pajamos iš prekybinių organų pusės yra visiškai nežymios. Visa tai yra rimti stabdžiai apskrities finansinio plano vykdyme.

Subačiaus valsčiui yra visos galimybės eiti kartu su

pirmaujančiu Gelažių valsčiumi, bet čia visiškai apleista kova prieš buožinį sabotžą. Buožėms sabotuoti yra visos galimybės, nes nei valsčiaus mokesčių inspektorius, nei valsčiaus vykdomojo komiteto pirmininkas prieš juos nekovoja. Nusiūstas į paramą apskrities finansų skyriaus inspektorius Krajauskas nuo to laikosi nušaliai. Suprantama, kad taip dirbant nokie bus ir darbo rezultatai.

Taip toliau tęstis negali. Apskrities finansų skyrius, valsčių mokesčių inspektorius, valsčių vykdomieji komitetai bei valsčių partinės organizacijos turi pagrindinai pagerinti darbą finansinio plano vykdyme. Reikia sustiprinti kovą prieš buožių sabotžą, o užkietėjusias buožes traukti teismo atsakomybėn. Reikalinga dėti visas pastangas, kad nustatytas mokesčių planas būtų laiku įvykdytas.

Kai kurie valsčių vykdomieji komitetai su valsčių mokesčių inspektorais nebloggerai organizavo darbą. Gražų darbo rezultatą pasiekė Gelažių valsčius. Valsčiaus vykd. k-to pirmininko pavaduotojo drg. Aukštikalnio iniciatyva organizuotas finansinių lėšų surinkimas davė gražių rezultatų. Šiandien Gelažių valsčius pirmąją apskrityje. Soclenktynėse su Subačiaus valsčiumi Gelažių valsčius užtikrintai visą laiką pirmąją.

Tačiau kituose valsčiuose reikalai stovi žymiai blogiau. Tiesiog nusikalstamai atsilieka su finansinio plano vykdymu Skapiškio valsčius. Jis spalio 15 d. tebuvo įvykęs tik 5 proc. finansinio plano, kai turėjo būti įvykdyta 17 proc. Valsčiaus mokesčių inspektorius Ivanauskas mokesčių rinkimą skaito antračiu dalyku. Skapiškio valsčiaus pėdomis seka ir Svėdasų valsčius, kuriam yra duotas, palyginus su kitais valsčiais, nedidelis planas. Bet dėl valsč. vykd. k-to pirmininko drg. Indriūno ir mokesčių inspektoriaus drg. Pankevičiaus apsileidimo valsčius vis daugiau lieka skolingas valstybei finansinio plano vykdymo srityje.

Finansinio plano vykdymas yra šventa pareiga kiekvieno komunisto, komjaunuolio, tarybinio darbuotojo.



Šiaulių „Elnio“ kombinato kolektyvas pasiaukojančiai darbuojasi, kad prieš laiką įvykdytų metinį planą. Daugelis darbininkų jau įvykdė metinę užduotį. Stachanovininkė aulininkė G. Kančelskytė rugpjūčio mėn. įvykdė savo penkmetį ir dabar duoda kasdien 300 — 350 procentų pagal normą. Nuotraukoje: drg. G. Kančelskytė prie darbo.

Foto Šapiro J.

(Fotokronika ELTA)

Įvyko I-sis apskrities darbininkų - valstiečių korespondentų suvažiavimas

Spalio 24 d. įvyko pirmasis Kupiškio apskrities darbininkų ir valstiečių korespondentų suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 130 mūsų apskrities vietinės ir respublikinės bei sieninės spaudos aktyvistų ir svečių. Suvažiavimo dalyviai iš klausė ir apsvastė LKP (b) Kupiškio apskrities komiteto sekretoriaus propagandos ir agitacijos reikalams drg. Štutį.

no pranešimą „Apskrities darbininkų - valstiečių korespondentų uždaviniai 4 -tojo stalininio penkmečio plano įvykdyme per 4 metus.“

Dėl pranešimo išstojo 13 žmonių.

Suvažiavimo darbuose dalyvavo LKP (b) Kupiškio apskrities komiteto sekretorius drg. Grigėnas.

D. J. Jankauskas

Didžiojo Spalio garbei

Kiekvienas žmogus, sutikdamas Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 31-sias metines, stengiasi kuo nors jas atžymėti.

Šimonių valsčiaus valstiečiai Didžiojo Spalio garbei atžymėti pasistengė prieš laiką atsiskaityti visų rūšių privalomuose pristatymuose. Į tokių sąrašą daugiausia įeina naujakuriai, mažžemiai ir vidu-

tiniokai valstiečiai. Štai, Milūnų apylinkės naujakurs drg. Lapelis Antanas grūdų, pieno, šieno ir bulvių prievoles atliko visu šimtu procentų. Bugailiškių apylinkės mažžemis valstietis drg. Skemundris Jonas Didžiojo Spalio garbei atžymėti pristatė valstybei virš plano 236 kg bulvių.

S. Šalpusnis

Subačius gaus elektros šviesą

Subačiaus valstybinis mūlas gavo geros kokybės dinamą mašiną, kuri bus pritaikyta duoti elektros šviesą viso Subačiaus valsčiaus cent-

ro gyventojams. Subatėnai tuo labai patenkinti.

J. Vasarinis

VLKJS trisdešimtmečiui



Stojusi į stachanovinę sargybą lenininio komjaunimo 30-mečio garbei Šiaulių „Verpsto“ trikotažo fabriko mezgamojo cecho stachanovininkė komjaunuolė V. Fedorova įvykdė penkmetinę užduotį. Dabar ji duoda produkciją 1951 metų sąskaiton.

Nuotraukoje: stachanovininkė Viera Fedorova prie darbo.

L. Morozovo nuotrauka

ELTOS fotokronika

Didžiam Spaliu

Aukštupėnų valsč., Vėžionių apyl. darbo valstietis Dovydas, sutikdamas Spalio Revoliucijos 31-sias metines, išvežė valstybei 500 kg duoninių grūdų virš plano. Tokią drg. Dovydo iniciatyvą perima vis daugiau Aukštupėnų valsč. darbo valstiečių.

J. Kriaušinis

Ruošiasi tinkamai paminėti 30-tąsias komjaunimo metines

Kupiškio suaugusių progimnazijos moksleiviai — komjaunuoliai ruošiasi tinkamai sutikti 30-ųjų VLKJS metinių dieną. Jie atliks meninę dalį, suvaidindami Žemaitės „Rudens vakarą“ ir perskaitydami savo kūrybos eilėraščių, skirtų VLKJS trisdešimtmečiui.

Kiekviena klasė išsipareigojo išleisti po naują sienlaikraščio numerį. A. Kupriūtė

Iš moksleivių gyvenimo

Šimonių progimnazijoje įvyko moksleivių draminio ratelio pirmasis susirinkimas.

Ratelio vadovė drg. Christauskienė vaizdžiai nupaskojo jaunųjų aktorių darbą, supažindino juos su šio ratelio tikslu, nurodė kelia, kuriuo draminis ratelis turi eiti ir nustatė artimiausių dienų darbo planą.

Buvo išrinkta ratelio valdyba iš 5 narių: Tamoliūnaitės — IV kl. (pirmininkas), Braknytės — IV kl., Drilingo — III kl., Dlugabarskaitės — III kl. ir Sarapinaitės — III kl.

Draminio ratelio susirinkime dalyvavo virš 30 žmonių.

B. Buzas

Valsčius stato bulves virš plano

Kupiškio valsčiaus darbo valstiečiai, vykdydami savo žodį drg. Stallui, pirmieji apskrityje įvykdė metinį bulvių paruošų planą. Greičiausiai įvykdė bulvių privalomuosius pristatymus Buivėnų ir Noriūnų apylinkės.

Šiuo metu kupiškėnai aktyviai stato valstybei bulves virš plano. Jau virš 110 proc. įvykdytas valsčiaus planas.

M. Aleksiejevas

302.721

LKP(b) apskrities komiteto partikabineto patalpose š. m. spalio 16 d. susirinko I III-čiąją sesiją apskrities tarybos deputatai ir kviestieji svečiai.

Apskrities vykdomojo komiteto pirmininkui drg. Silickui atidarius sesiją, sesijai pirmininkauti buvo išrinktas deputatas drg. Dagelis, sekretoriauti — deputatas drg. Parkarklienė. Vienbalsiai patvirtinus sesijos dienotvarkę, žodį pranešimui pirmuoju dienotvarkės klausimu „Tolimesnė kova su tarybinių įstatymų laužytojais“ gauna LKP(b) apskrities komiteto sekretorius drg. Grigėnas.

Pranešėjas pažymėjo, kad tarybinės liaudies priešai pasinaudoja įstatymų laužymų faktais, kad apšmeižti tarybinę santvarką, žeminti jos autoritetą liaudies masėse. Su įstatymų laužymu energingai kovojo ir pats Leninas. Stalino konstitucija savo straipsniais kovoja už tarybinių įstatymų vykdymą dabar, pokarinio atkuriamuoju laikotarpiu. Tarybų valdžios gyvavimo metais yra pasiekti nemaži laimėjimai visose srityse. Pakirstas buožių ekonominis pagrindas, 1.000.000 ha žemės nacionalizuota ir atiduota amžinam naudojimui bežemiams ir mažžemiams valstiečiams, 80.000 respublikos darbo valstiečių gavo pinigines pašalpas, kad išikurti gautoje žemėje. Iš nacionalizuotų namų sudarytas komunalinis butų fondas. Vokiškieji okupantai 80 proc. sugriovė menkute buržuazinės Lietuvos pramonę. Pokarinio gyvenimo metais atstatyta ir paleista į darbą apie 1.700 įmonių. Žymiai išaugo ir darbininkų skaičius įmonėse.

Bet, nors Tarybų valdžia yra žymiai sustiprėjusi ir pasiekti laimėjimai yra milži-

niški, tačiau liaudies priešų likučiai stengiasi kuo daugiau pakenkti ramiam darbui, laužo įstatymus.

Nemaži laimėjimai, apvalant apskrities įstaigų aparatą nuo priešiško elementų, padaryti ir Kupiškio apskrityje. TSRS Paruošų Ministerijos Igaliojimo Kupiškio apskričiai įstaigoje, apkoopsajungoje ir kitose įstaigose darbuotojų aparatas pakeistas atsidavusiais tarybinei santvarkai žmonėmis. Žymiai geriau, palyginus su praėjusiais metais, šimet dirba prokuratūros, teismo ir milicijos organai. Per tą patį laikotarpį nusikaltimų skaičius, palyginus su praėjusiais m., sumažėjo 67 proc. Šiais metais pastebimas darbo žmonių aktyvumas išaiškinant nusikaltėjus. Tačiau yra faktų, kada teismo organai nusikaltėjus nubaudžia per mažomis bausmėmis. Nepakankamai nubauti išeikvotojai apkoopsajungos žinioje esančiose parduotuvėse. Parduotuvės vedėjas Andrijauskas, išeikvojęs 16.000 rublių, teisme buvo išteisinotas. Buvęs Kupiškio vartotojų kooperatyvo pirm. pav. Krupenkinas išeikvojo 10.000 rublių valstybės pinigų. Apskrities finansų skyriaus darbuotojas Smalskys, už kyšius atleidinėjęs buožes nuo žemės mokesčių, tuo padarydamas 100.000 rublių trukumų, nubautas visai mažai. Dėl prokuratūros organų kaltės buvo daleisti stambūs išeikvojimai apskrities komunalinio ūkio skyriuje. Didelis darbo minusas yra tas, kad per mažai yra aiškinamas valstiečiams TSRS Aukščiausiosios Tary-

bos Prezidiumo įsakas „Dėl

piliečių asmeninio ir valstybinio turto apsaugos sustiprinimo“.

Vykdamas apskrityje žemės reformą, daugelyje vietų buvo nusižengta, paliekant buožems geresnę žemę, ko pasekoje naujakuriai darbo valstiečiai gautoje blogoje žemėje negalėjo išikurti ir turėjo ją apleisti, Šimonių valsčiaus, Nociūnų km. valstiečiams Petrulytei ir Petruliui buvo duota bloga žemė, kai buvo visos galimybės skirti gerą. Tokių faktų apskrityje yra žymiai daugiau. Nemažas skaičius buožių dar ir šiandien valdo daugiau kaip 30 ha žemės. Atitinkamoms įstaigoms stovi uždavinys artimiausiu laiku visa tai ištaisyti.

Rimtu klaidų buvo padaryta apdedant mokesčiais valstiečius. Kai kurių valsčių finansiniai darbuotojai už kyšius sulaužė tarybinius mokesčių įstatymus, buožems uždėdami mokesčių žymiai mažiau. Apdedant mokesčiais daugelis buožių fiktyviai pasidalino turimą žemę. Aukštupėnų valsč., Ažuolytės km. Šakenis Povilas, valdantis 20 ha žemės, apdėtas mokesčiais tik už 8 ha. Kad likviduoti tuos trukumus, didesnė mokesčių suma buvo uždėdama biedniokams. Virš 200 valstiečių apskrityje visiškai neapdėti valstybinėmis prievolėmis.

Tiesiog nusikalstamai kai kurių įstaigų vadovai elgiasi su darbo žmonių skundais bei pareiškimais.

Pamiršta kova su įstaigų darbuotojų girtuokliavimu,

kyšininkavimu, jų susigyvenimu su buožėmis. Apie tankių girtuokliavimą tankiai ateina žinios iš Gelažių valsčiaus. Valsčiaus vykd. k-to pirmininkas Valukas po kelias dienas apylinkėje girtuokliauja. Jo pėdomis eina valsčiaus vykd. k-to darbuotojai Šakalys, Vanagas ir kt. Tankiai girtuokliauja ir Šimonių valsč. vykd. k-to pirmininkas Mėlynis. Buvęs Aukštupėnų valsč. vykd. k-to pirm. Šimijonas, aktyvistai Vainauskas ir Kanopa šturkščiai sulaužė tarybinius įstatymus kaime. Jie yra areštuoti ir gaus užsitarnautą bausmę.

Baigdamas drg. Grigėnas kvietė deputatus aktyviai įsijungti į kovą prieš įstatymų laužytojus, visomis jėgomis stiprinti tarybinės valstybės visuomeninę ir politinę santvarką. Išeikvotojai ir kiti nusikaltėliai yra svetimi socialistinei visuomenei. Tai yra kapitalizmo likučiai. Prieš juos reikalinga sudaryti visuomenės blokadą.

Išstoje deputatai drg. drg. drg. Janonis, Kanišauskas pažymėjo, kad per mažai kreipiamas dėmesio į darbo žmonių auklėjimo klausimą, mažai kaime darbo žmogus girdi antireliginės propagandos, kas yra būtina. Taip pat yra būtina sustiprinti kovą su medelių laužymu, nes daugumas Kupiškio mieste pavaršę pasodintų medelių yra išlaužyti.

Apskrities vykdomojo komiteto sekretorius — deputatas drg. Barkauskienė išstojusi pareiškė, kad yra faktų, kada prokuratūros organai

vilkina bylų sprendimą. Neatsakingai elgiasi su charakteristikų išrašymu valsčių vykdomieji komitetai, kada tam pačiam valstiečiui išrašo skirtingas charakteristikas, tuo klaidindami atitinkamas įstaigas. Kai kurie valsčių vykd. k-tai biurokratiškai atsineša į valstiečių klausimų sprendimą, siųsdami juos apskrities vykd. k-tui. Tokią darbo praktiką naudoja Gelažių valsčiaus vyk. k-to pirmininkas Valukas ir kitų valsčių darbuotojai. Šimonių valsčiaus vykd. k-to pirmininkas Mėlynis nesilaiko įstatymų.

Kai kurie Tarybos deputatai aktyviai prisideda prie įstaigų ir atskirų darbuotojų darbo trukumų išsklaidymo. Pav., deputatas drg. Tauginienė. Tačiau tai ne visi. Nuolat veikiančios komisijos ir atskiri deputatai laikosi nuosėdai nuo stovinčių prieš juos uždavinių vykdymo. Drg. Barkauskienė kvietė visus deputatus aktyviai įsijungti į darbą, nes tik bendromis jėgomis bus galima pasiekti didesnių laimėjimų.

Gelažių valsč. vykd. k-to pirmininkas drg. Valukas pažymėjo, kad dalis valsčiaus Tarybos deputatų neįaučia darbo drausmės ir į šaukiamas sesijas ne visi laiku susirenka.

Diskusijose dalyvavęs Lietuvos KP(b) Apskrities K-to sekretorius propagandos ir agitacijos reikalams drg. Šutinas konstatavo, kad šiais metais, palyginus su praėjusiais, nusikaltimų yra žymiai mažiau, tačiau butų galima būtų pasiekti dar gražesnių rezultatų, jei būtų vedamas tarybinių įstatymų aiškinamasis darbas iš teismo ir prokuratūros organų pusės.

(B. d.)

Tarybų Lietuvos mokslininkų įnašas į stalininio penkmečio plano įvykdymo reikimą

Tarybų Lietuvos mokslininkai aktyviai dalyvauja visos lietuvių tautos kovoje dėl pirmojo Lietuvos penkmečio plano įvykdymo. Jie dalyvauja toje kovoje plačiais moksliniais tyrimo darbais.

Statybinės ir rišamosios medžiagos turi pirmąją reikšmę vykdant penkmečio statybas. Musų geologai (žemės gelmių tyrinėtojai) neuilsdami ieško žaliavos šaltinių statybinių medžiagų pramonei išvystyti. Jie yra aptikę Lietuvoje didelių išteklių klinčių, kreidos ir kreidos mergelio. Šios žaliavos tinka cemento gamybai, o iš klinčių galima išdegti paprastų kalkių. Didžiausi klinčių ištekliai aptikti Karpėnų rajone (Akmenės valsč., Mažeikių apskr.) Karpėnuose bus pastatytas pirmasis cemento fabrikas.

Anykščių rajone aptikta

geros rūšies smėlių, tinkamų stiklo gamybai. Netruksta Lietuvoje ir plastškų molio, tinkamų plytoms, čerpėms ir moliniams indams gaminti. Tokių molų yra prie Ventos upės (Viekšniuose), pagal Mušos, Nemunėlio, Neries ir kitas upes. Lietuvoje yra aptikta daug žaliavos, gintaro, bituminių skalūnų ir kt. Visos šios žaliavos musų mokslininkų yra tiriamos įvairiais požūriais: apskaitomi jų ištekliai, sudėtis ir kokybė. Norint geriau musų mineralinius turtus pažinti, būtina reikalinga atlikti keletą gilųjų gręžimų. Gilūs gręžimai padės musų geologams išaiškinti taip pat, ar nėra Lietuvoje valgomosios druskos, akmenų anglių, degamųjų skalūnų ir dujų, o gal but, ir naftos.

Lietuvoje yra arti 2000 ežerų, kurių bendras plotas sie-

kia 90.000 hektarų. Ežerai labai svarbus, hidroelektrinės stotims, žuvų ūkiui, gydykloms steigti. Todėl ežerų tyrinėjimą musų mokslininkai yra atkreipę ypatingą dėmesį. Rūpinamasi ištirti ežerų plotus, išmatuoti jų gilumą, ištirti dugno savybes, savo krašto žuvis. Tiriamos ir Lietuvos upės, apskaičiuojamas jų galingumas, tiriamas tinkamumas laivybai, ieškoma tinkamiausių vietų vandeninėms elektrinėms stotims įrengti. Apskaičiuota, kad žymesnės Lietuvos upės, pajungtos į darbą galėtų duoti apie 300.000 arklio jėgų elektros energijos.

Penkmečio plane numatyta kuro reikalams plačiau išnaudoti musų vietines durpes. Esamomis apytikrėmis žiniomis bendras musų krašto pelkių — durpynų plotas siekia apie 350.000 hektarų. Apie 1-3 proc. visų pelkių, tai yra apie 120.000 hektarų bus galima panaudoti durpėms gaminti. Šio penkmečio pabaigoje metinė durpių

gamyba numatoma pakelti iki 822.000 tonų. Musų mokslininkai tirdami durpynus, sudarinėja jų planus ir aprašymus, apskaičiuoja durpių išteklius, jų brandumą, pelningumą, šiluminę vertę ir t. t.

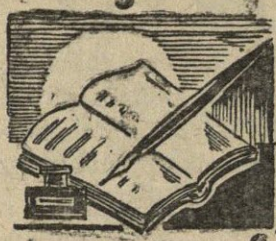
Durpės gali būti vartojamos ne tik kaip kuras pramonės reikalams, bet ir kaip vertinga žaliava, iš kurios galima pasigaminti kokso, degamųjų dujų ir durpių derivos, tinkamos skysto kuro gamybai ir kitiems reikalams. Ištyrus šiuo požūriu musų krašto durpes, galės iškurtinaujos cheminės pramonės įmonės.

Vienas iš pačių svarbiausių partijos ir Vyriausybės rūpesčių yra pakelti mūsų ūkio našumą ir javų derlius. Šiam uždaviniui įvykdyti mokslininkai — agronomai stengiasi ištirti musų dirvožemius, surasti ir pritaikyti musų kraštui tinkamiausias sėjomainas, mineralinių trąšų veikimą, stengiasi išplėsti pašarinių žolių ir šakniavaisių sėklininkystę, tiria Lietuvos TSR

žemės ūkio augalų ligas bei kenkėjus ir rūpinasi atkurti bei išvystyti bitininkystę. Rimtas dėmesys yra atkreiptas į aukštųjų derlių agrotechnikos tyrimą Lietuvos TSR sąlygose. Be to, rūpinasi naujų javų atmainų įvedimu. Taip pat rimtai susirūpinta gyvulininkystės ūkio atkurimu ir išvystymu.

Lietuvos TSR teritorijoje aptikta nemaža mineralinių versmių. Iki šiol Lietuvos mokslininkų yra ištirtos 67 mineralinės versmės (šaltiniai). Pasirėmus šiais tyrinėjimais bus galima įsteigti daugiau gydyklų darbo žmonėms pailsėti bei pasigyditi. Visus šiuos darbus vykdo Lietuvos TSR Mokslų Akademijos, Žemės ūkio Akademijos, Universitetų ir kitų aukštųjų mokyklų mokslininkai, kurių pastangos yra nukreiptos sėkmingai įvykdyti pokarinį stalininį penkmečio planą.

Prof. Dr. K. Bieliukas,
Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Prezidentas



LITERATŪRINIS PUSLAPIS

Susipažinkime su lietuvių taryb. rašytojais

Petras Cvirka

Petras Cvirka gimė 1909 m. kovo 12 d. Klangių kaime, Veliuonos valsč., Kauno apskr. mažajame valstiečio šeimoje. Baigęs Vilkijos progimnaziją 1926 metais, jis toliau studijavo Kauno meno mokykloje tapybą. Nuo 1930 metų jis atsidavė išimtinai literatūriniam darbui.

Petras Cvirka atėjo į lietuvių literatūrą sunkiais smetoninės fašistinės diktatūros laikais. Sušaudę 1926 metų pabalgoje grupę komunistinio judėjimo vadovų, sudaužę darbininkų profsąjungas ir kitas jų organizacijas, uždarę darbininkišką spaudą, sukišę į kalėjimus šimtus aktyvių darbininkų judėjimo dalyvių, lietuviškių fašistai tarėsi užtikrinti Lietuvos buržuazijai ramią ateitį, visokeriopas galimybes nekludomai išnaudoti darbo žmones. Tačiau jie greitai nusivylė. Darbininkų judėjimas atsipeikėjo nuo jam suteiktų smūgių. Lietuvos Komunistų Partija, suglandusi savo eiles giliame pogrindyje, toliau vadovavo Lietuvos darbo žmonių kovai dėl savo reikalų. Tą kovą rėmė tūkstančiai žmonių, jų tarpe nemažas skaičius inteligentų.

Vienas iš tokių inteligentų buvo Petras Cvirka. Jau 1928 m. jis išleido pirmąjį savo eilėraščių rinkinį „Pirmosios mišios“, kuris dėl savo antiklerikalinio, antifašistinio turinio smetoninės cenzūros buvo konfiskuotas.

1930 m. Petras Cvirka išleido pirmąjį savo novelių rinkinį „Saulėlydis Nykos valsčiuje“, kuris iš karto suteikia autoriui vieno gabiausių jaunųjų beletristų vardą. Jau šiuose pirmuosiuose savo kūriniuose P. Cvirka aiškiai stoja į darbo žmonių pusę ir lieka ištikimas jų reikalams iki galo.

Dar ryškiau Petras Cvirka išsiskiria „Trečiojo Fronto“ rašytojų grupėje, susidariusioje 1930-31 metais revoliucinio darbo žmonių judėjimo pakilimo įtakoje. Viešame savo eiluotų laiškų motinai, išspausdintų „Trečiojo fronto“ žurnale, Petras Cvirka rašė, kad „reiks agituoti: ... ponus nuversti, dalyti dvarus, reik viską biedniem atiduoti“, jog jos sunus, „jei kartais dargi laukų kilpa jo, biedniem atiduotų ir dušią“. Drauge su tuo P. Cvirka pasisako už „trečiąfrontininkų“ grupės apsisvalymą nuo laikinų pakeleivių, dėl glaudesnių progresyviai nusiteikusių rašytojų santykių su pogrindyje veikusia

Lietuvos Komunistų Partija. 1934 m. Petras Cvirka išleido pirmąjį savo dviejų tomų satyrinį romaną „Frank Kruk“, pašieplantį lietuviškąją buržuaziją, jos tuštumą, savanaudiškumą ir bukaprotiškumą.

Ypač vertingą indėlį į lietuvių literatūrą įnešė P. Cvirka savo romanu „Žemė maitintoja“ išėjusiu 1933 m. Autorius su igimtu jam meistriškumu šiame romane atvaizdavo Lietuvos kaimo pasiskirstymą į dvarininkus, buožes ir darbo valstiečius, demaskavo buržuazinę žemės reformą, vykdytą ne darbo valstiečių, bet buožių ir dvarininkų naudai, parodė, kad vienintelė darbo valstiečių išeitis iš vargo ir skurdo — kova dėl socialistinės santvarkos.

Romane „Meisteris ir jo sunus“, išėjusiame 1936 metais, P. Cvirka su melle atvaizdavo revoliucines lietuvių tautos kovos tradicijas, 1905 metų revoliucijos įvykius Lietuvoje, puikiai parodydamas lietuvių valstiečių gyvenimą, jų kalbą ir įpročius. Novelių rinkinys „Kasdienės istorijos“, išėjęs 1938 metais, parodė Petra Cvirka kaip psichologinės novelės meistrį. Šiose novelėse autorius ryškiai parodo niekiną kapitalo vaidmenį buržuazinėje visuomenėje.

Žlugus smetoniniam režimui 1940 metais, P. Cvirka su visa jaunatviška energija įsijungia į Tarybų Lietuvos kūrimo darbą. Jis išrenkamasis Liaudies Seimo atstovu. Drauge su kitų Seimo atstovų delegacija jis vyksta į Maskvą prašyti TSRS Aukščiausiąją Tarybą priimti Lietuvą į sąjunginių tarybinių respublikų šeimą. Tuo pat metu jis vadovauja Lietuvos Tarybinių Rašytojų Sąjungai, redaguoja pirmąjį jos organą žurnalą „Raštai“.

Tėvynės karo metu Petras Cvirka aistringas kovotojas prieš okupantus vokiečius, pavergusius jo gimtąjį kraštą. Savo šaizliomis satyrinėmis pasakomis, feljetonais, novelėmis, savo aštriais publicistiniais straipsniais P. Cvirka per spaudą, per radiją ragina savo tautiečius nenusilenkti okupantui, o priešintis jam visomis priemonėmis, kovoti prieš lietuvių tautos išdavikus buržuazinius nacionalistus, okupantų samdinius kubitūninkus. Tėvynės karo metu Maskvoje išeina P. Cvirkos antifašistinių apysakų rinkiniai „Bausmės ranka“ (1942), „Apysakos apie oku-

pantus“ (1943) ir antifašistinių pasakų rinkinys „Sidabrinė kulka“ (1943).

Grįžęs į išvaduotąją Lietuvą, Petras Cvirka vėl su visa savo aistra įsijungia į krašto atkūrimo darbą. Savo dažnai pasirodančiais straipsniais jis negailėstingai triuškina lietuviškuosius buržuazinius nacionalistus, mobilizuoja darbo žmones kovai dėl karo padarinių likvidavimo, dėl stalininės penkmečio programos įvykdymo. 1945 metų rudenį Petras Cvirka išrenkamas Lietuvos Tarybinių Rašytojų Sąjungos Valdybos pirmininku ir sėkmingai vadovauja Rašytojų Sąjungos darbui iki pat savo mirties. Pastaruoju metu jis sukūrė dar keletą talentingų novelių ir buvo pradėjęs rašyti naują romaną iš pokarinės Lietuvos gyvenimo.

Trijų romanų, aštuonių apsakų bei novelių rinkinius ir eilę knygelių vaikams ir jaunimui — štai ką paliko lietuvių literatūrai Petras Cvirka po savo mirties. Ne vieną knygą dar sudarys jo publicistiniai straipsniai, o taip pat grožinės literatūros kūrinių vertimai iš rusų kalbos (A. Puškino, A. Čechovo, M. Gorkio, Ilio ir Petrovo) ir prancūzų kalbos (G. Mopasano, A. Dode ir kt.).

Petras Cvirka buvo vienas mėgiamiausių lietuvių tautos rašytojų. Jo vardas yra plačiai žinomas ne tik tarybinėms tautomis (rusams, latviams, ukrainiečiams ir kt.), į kurių kalbas išversta eilė P. Cvirkos kūrinių. Jis išgarsino lietuvių literatūros vardą taip pat ir užsienyje. P. Cvirkos raštų yra išversta į anglų, prancūzų, švedų, lenkų ir net kinų kalbas.

Jeigu ne belaikė mirtis nuo širdies paralyžiaus, sukeltos širdies indų sklerozės, P. Cvirka dar būtų sukūręs daug vertingų kūrinių visos mūsų Tėvynės garbei ir šlovei.

Lietuvių tauta gerbia Petro Cvirkos, rašytojo—kovotojo, rašytojo—bolševiko atminimą. Mūsų jaunimas mokosi iš P. Cvirkos raštų ryžtingumo kovoti su Tarybinės Tėvynės priešais, kovoti dėl šviesesnės mūsų krašto komunistinės ateities. Geriausias jam paminklas yra nauji tarybinių rašytojų literatūriniai kūriniai, auklėjantieji darbo žmones nemirštamųjų marksizmo — leninizmo idėjų dvasia.

R. Šarmaitis

Sesės dalna

(Iš ciklo „Žemės pavasaris“)

Dainuot seselėi laimužė lėmė
Apie brolelių žygį,
Kaip jie parjojo iš vakarėlių
Varteliuos vyšnioms žydint.

Žirgai pavargo jojant iš tolo
Per gireles devynias.
Ne šilko skarą parnešė broliai,
O pergale Tėvynei.

Didžiujos broliai, kurie, aplaistę
Žemę krauju, nežuvo.
Gera, kad mylit Tėvynės laisvę
Labiau už sesuvą!

Po rankšluostėlių visiems išaudžiau
Su tulpėmis ir su rutom.
Vai bučiau verkus, raudojus griaudžiai,
Jei našlaitėlė būtau.

Balkit, drobelės, prie sraunios upės,
Kur vėl berželiai želia.
Ausim, priausim narsiems broliukams
Dar plonesnių drobelių.

V. Rudokas

J. Žekaitis

Penkmetinį planą įvykdžius

Laisvoj šaly, kur juokiasi mašinos,
Kur šviesa griaua naktį praeities,
Pakilo liaudis planą penkmetinį
Ryžtinga darbo pergale ištįst.

— *** —

Tada bus dienos džiaugsmu nudabintos.
Žerės šilkinė vėliavų ugnis.
Ir spinduliuos laimėjimo žibinto
Pasaulis mūsų žemę pamatys...

... O ją apjuos plieninių tiltų sijos.
Į erdvę šaus raudoni kaminai.
Pulsuos elektra stepėse atgijus.
Per taigą bris ir pūkštaus traukiniai.

Įkais pajuodę domnos ir martenai.
Linguos galingi jūrose laivai.
Išsiraizgys lygaus asfalto venom,
Lyg rudenį voratinkliai, laukai!

Liuliuos kviečių pražydę aukso marios
Ir horizonte galo jų nebus!...
Padebesiais, tartum Kaukazo aras,
Skraidys lėktuvas žvilgantis, vikrus.

Šypsosis žemė, žydinti jaunystę,
Į saulę rodys Stalino ranka!
Skambės daina didžios tautų draugystės,
Šešiolikos respublikų daina!

1946 m. lapkritis

V. Nemunaitis

Daug matė šakota obelis

Jinai rami, išskleidusi lapus,
Sodyboj visada budėjo...
Ir sakė: „Vėjai josios neužpus —
Atgims pavasarį su vieversėliais“.

Kai buvo laukuose žiema
Ir mirtį iš dangaus sijojo,
Negriuvo ji su tėviškės pirkia,
Statyta iš pušies sienojų.

Pavasari sužvilgo ji žiedais,
Baltais žiedais iš tolo.
Mes sakė: „Ji su viesulais
Kariauti amžinai panorė“.

UŽSIENIO ŽINIOS

Balsavimas tarybinio pasiūlymo dėl mirties bausmės panaikinimo

PARYŽIUS, X. 20 d. (TASS-o spec. koresp.). Komiteto socialiniams, humanitariniams ir kultūriniais klausimams vakarykščiame posėdyje buvo baigtas svarstyti žmogaus teisių deklaracijos projekto 3 straipsnis.

Kaip buvo pranešta, tarybinė delegacija pasiūlė savo šio straipsnio redakciją.

Po ilgų ir gyvų diskusijų komitetas pradėjo balsuoti tarybinį pasiūlymą, pirmoji šio pasiūlymo frazė apie tai, kad „kiekvienas žmogus turi teisę į gyvenimą“ nesukėlė jokių prieštaraščių ir buvo priimta be balsavimo.

Už antrąjį nuostatą, skambėjusį: „Valstybė turi užtikrinti kiekvienam žmogui apsaugą nuo nusikaltimų, ji pasikėsinių“, balsavo 10 delegacijų, prieš 26, ir susilaikė 9 delegacijos.

Už pasiūlymą, apimantį valstybės pareigą „užtikrinti sąlygas, užkertančias keliai mirties dėl bado ir išsekimo grėsmių“, buvo paduota 10 balsų, prieš — 28 ir susilaikė 10 delegacijų.

TSRS delegacijai reikalaujant, paskutinė tarybinio pasiūlymo frazė apie tai, kad

„mirties bausmė taikos metu turi būti panaikinta“, buvo pastatyta vardiniam balsavimui. Už mirties bausmės panaikinimą balsavo atstovai: TSRS, BTR, UTR, Lenkijos, Čekoslovakijos, Jugoslavijos, Kubos, Dominikos respublikos ir Meksikos. Prieš buvo paduota 21 balsas ir susilaikė 18 delegacijų.

Dešimties šalių atstovai balsavime nedalyvavo, ir kai kurie iš jų, pripažindami tarybinio pasiūlymo teisingumą, bet nenorėdami „gądinti santykių“ su JAV delegacija, pasiskubino išeiti iš posėdžių salės kelias minutes prieš balsavimą.

Būdinga, kad JAV, Anglijos ir Prancūzijos delegacijos balsavo prieš kiekvieną tarybinio pasiūlymo punktą, tame tarpe ir prieš punktą dėl mirties bausmės panaikinimo taikos metu.

Atkreipia dėmesį tas faktas, kad buržuazinė spauda, gana smulkiai nušvietusi diskusijas dėl žmogaus teisių deklaracijos projekto, visiškai nutyli tarybinį pasiūlymą dėl mirties bausmės panaikinimo taikos metu, svarstyta ištisą savaitę.

(ELTA).

Sukilimas Pietų Korėjoje

NIUJORKAS, X. 21 d. (TASS). Iš spaudos pranešimų aiškėja, kad sukilimas Pietų Korėjoje vyksta toliau.

Asošieted Pres agentūros Seulo korespondento pranešimu, nepatvirtintais pranešimais, mušiai išsiplėtė iki Namvono, 50 mylių į šiaurę nuo Josu. Gautomis žiniomis, nedidelis sukilėlių būrys jau pasiekė Namvoną. (ELTA).

NIUJORKAS, X. 21 d. (TASS). United Press agentūros Seulo korespondento pranešimu, neoficialiais pranešimais, sukilėliai Pietų Korėjoje užėmė Kurio miestą, 70 mylių į šiaurę nuo Josu. Kaip pranešama, sukilėliai toliau žygiuoja į šiaurę Chvan-žo kryptimi. (ELTA).

PARYŽIUS, X. 21 d. (TASS). Frans Pres agentūros korespondento pranešimu iš Vašingtono, JAV vyriausybiniuose sluoksniuose kol kas „nebuvo gauta patvirtinimo arba paneigimo“ gandų apie tai, kad amerikiečių kariuomenė, galimas dalykas, bus panaudota prieš sukilėlius Pietų Korėjoje.

Bet, pasak korespondento, šiuose sluoksniuose duodama suprasti, kad „vyriausybė visiškai pasitiki generolu Makarturu, kuris imsis tinkamiausių priemonių tam, kad susidorojotų su susidariusia padėtimi Pietų Korėjoje“.

(ELTA).

PARYŽIUS, X. 21 d. (TASS). Paryžiaus radijas, remdamasis amerikiečių agentūros pranešimu, praneša, kad amerikiečių ginkluotosiose pajėgose Korėjoje dabar yra 30 tukstančių žmonių.

(ELTA).

Dėl padėties Pietų Korėjoje

PRAGA, X. 21 d. (TASS). Telepres agentūros specialaus korespondento pranešimu iš Tokio, amerikiečių apmokytą specialią policiją masiškai suliminėja Pietų Korėjos demokratinius elementus.

Seule paskelbtas karo statusas. Įvesta telegramų cenzūra ir telegramos į užsienį nesunčiamos. Suimti numatyti asmenų policiniuose sąrašuose pirmieji įrašyti korėjiečiai, kurie dalyvavo Šiaurės ir Pietų Korėjos politinių partijų, ginančių Korėjos vienybę ir nepriklausomybę, lyderių jungtinio pasitarimo Pchenjane darbe.

Amerikiečių atstovai Tokio pripažįsta, kad Tarybų Sąjungos vyriausybės nutarimas išvesti savo kariuomenę iš Šiaurės Korėjos padarė milžinišką įspūdį Tolimųjų Rytų tautoms, kovojančioms dėl savo nepriklausomybės. (ELTA).

Subačiaus gimnazijoje

Gimnazijos jaunieji geogra-fai, vadovaujami mokytojo drg. Steponavičiaus, padarė politinį žemėlapi „Pasaulio įvykiai“, kuriame kasdien, pasinaudojant laikraščių iškarpomis, yra nurodomi svarbesnieji įvykiai pasaulyje.

Mokiniai šiuo žemėlapiu yra labai susidomėję.

— *** —

Mokyt. drg. Lapienio iniciatyva suorganizuotas orkestro būrelis, kuris savo eilėse sujungė virš 30 gimnazijos mokinių. Šis būrelis gimnazijos vakarams duos muziką.

Būreliui vadovauja mokinys drg. Gromulas.

— *** —

Gimnazijos vadovybės bei valsčiaus vykdomojo komiteto iniciatyva gimnazijoje įrengtas raudonasis kampelis.

M. Gričiūnas



Pastebėta, kad Kupiškio liaudies teismo sekretorius drg. Leikus tankiai mūša savo gyvenimo draugę.

Gimtojo miesto pagražinimo talkoje

Kupiškio suaugusių progimnazija jau 3 kartus talkininkavo Turgavietės aikštės lygimė. Per tą laiką iškasta virš 100 kubinių metrų žemių. Geru darbu pasižymėjo direktorė drg. Vaitiekienė, mokytojos drg. drg. Andrijauskienė, Petronienė ir mokiniai drg. drg. Gaidimaukas, Jankauskas, Milerytė, Aleknaite ir kiti.

R. Šiaurys

„STALINO KELIU“ medžiagos pėdsakais

„Naujas būdas“

Tokio pavadinimo karikatūrinė klišė buvo atspausdinta „Stalino Keliu“ № 89(144), š. m. rugsėjo 22 d. Klišėje iškelti kritikiniai faktai apie Subačiaus vykd. k-to darbuotoją Besmelceva pasitvirtino. Besmelceviui duotas griežtas įspėjimas už girtuokliavimą darbo metu.

Grikienis,

Subačiaus valsč. vykd. k-to pirmininko pavaduotojas

Stakytė,

Subačiaus valsč. vykd. k-to sekretorius

SPORTAS

Prasidėjus mokslo metams, Subačiaus gimnazijoje gyvai darbo ėmėsi ir sporto kolektyvas, vadovaujamas mokytojų Alekno ir Laumlienės.

Įvykusiame susirinkime, kuriame dalyvavo per 60 moksleivių, visas kolektyvas pasiskirstė į šešias sekcijas: krepšinio, tinklinio, lengvosios atletikos, žiemos sporto, tautinių šokių ir šaškių-šachmatų. Mokiniai, išrinkti sekcijų vadovais, ėmėsi darbo. Per, palyginus, trumpą laiką, sporto kolektyvas išleido savo sienlaikraštį, 56 mokiniai — BPDG ženklininkai, baigiamos laikyti PDG normos. Pravestas tarpklasnis krepšinio turnyras. Pirmąją vietą iškovojo VI-tos kl. komanda, kuriai užskaitytas gimnazijos meistro vardas, antroje vietoje pasiliko VII-ji klasė ir III-ji vieta liko V-jai klasei. Pravestas kvadrato turnyras (jaunesnės klasės). Artimiausiomis dienomis išaiškės tinklinio nugalėtojas. Sporto kolektyvas didžiuojasi savo lengvaatletais Sarokaite ir Adomaičiu, kurie įvykusiame Kupiškio krose laimėjo dvi pirmąsias vietas.

— : —

Aktyviai į šių metų profsąjungų — komjaunimo krosą įsijungė Subačiaus gimnazijos sportuojantis jaunimas. Jau pirmąją krosę dieną dalyvavo 105 jaunuoliai, tame skaičiuje 62 berniukai, ir pradėjo įtemptą kovą dėl 1000 ir 500 metrų nuotolio įveikimo PDG komplekse reikalaujamu laiku.

1000 m bėgimą laimėjo Adomaitis, įveikęs nuotolį per 3,07 min. Antroji vieta atiteko Juzėnui (per 3,15 min.) ir trečioji vieta Ažusienai — per 3,18 min.

Mergaitės bėgo 500 m. Geriausią laiką parodė Sarokaite: jos laikas 1,40 min.

— : —

Kupiškio gimnazijoje moksleiviai masiniai laiko BPDG ir PDG normas. Įvykusiame 15 ir 25 kilometrų žygyje dalyvavo 54 mergaitės ir 67 berniukai. Iš mergaičių pirmoji atėjo moksleivė Adomavičiūtė, o iš berniukų Baltrūnas ir Žitukas.

Už ats. redaktorių D. J. JANKAUSKAS

SKELBIMAI

VISI Į KUPIŠKIO RUDENS MUGĘ! Nuo š. m. spalio 25 dien. iki lapkričio mėn. 6 dienos KUPIŠKYJE įvyks

RUDENS MUGĖ,

kurioje bus didelis pasirinkimas įvairių pramoninių ir valstiečių reikalingų prekių.

Taip pat MUGĖJE skaitlingai dalyvaus valstiečiai su žemės ūkio produktais, kuriuos supirkinės vartotojų kooperacija ir žemės ūkio kooperacija. Kviečiame visuomenę skaitlingai dalyvauti KUPIŠKIO RUDENS MUGĖJE!

Rudens mugę rengti komitetas

Kupiškio apskr. II Liaud. Teismas skelbia, kad Andrikonytė — Radzičienė Anelė, Antano, gyvenanti Kupiškio apskr. Viešintų valsč., Sodeikių km., yra iškėlus savo vyrui, Radevičiui Juozui, Vinco, gyv. Anykščių apskr. Troškūnų valsč., Nesežnikų km. Kupiškio apskr. II Liaud. Teisme civilinę bylą dėl išmokos. Ši byla bus nagrinėjama šiame teisme. (c. b. 48 m.).